

Dankó László¹

Leader alapú vidékfejlesztési programok és marketingjük Zemplénben

Az Európai Unió költségvetési kiadásainak közel felét kitevő agrárpolitikai rezsim tarthatatlansága, valamint a WTO Dohai - Forduló körtárgyalásain követelt piacnyitás arra készítette a Bizottságot, hogy kezdeményezze a közös agrárpolitika átalakítását. Ennek egyik látványos eleme az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap létrehozása, benne a vidékfejlesztés leader alapú rendszerének kiépítésével.

A tanulmány a Zempléni Tájak Leader Akciócsoport kialakításán, tevékenységén keresztül ismertetést ad a leader koncepcióról, s válaszol az akciócsoport előtt álló marketing feladatokat.

I. A Leader elvű vidékfejlesztés értelmezése

1. A Leader vidékfejlesztési politika az Európai Unió gyakorlatában

Az Európai Unióban a strukturális támogatások célja, hogy a különböző régiók fejlettségbeli különbségét csökkentsék és a legelmaradottabb régiók lemaradását mérsékeljék.

A közösségi kezdeményezések, a strukturális alapokhoz hasonlóan a gazdasági és társadalmi kohéziós célok érdekében működtek, a lényeges eltérés az alkalmazott munkamódszerek között volt. Míg a strukturális alapok fejlesztéseit nemzeti szinten koordinálták, addig a közösségi kezdeményezéseket központilag, Brüsszelből irányították.

A közösségi kezdeményezések fő célja a specifikus területekhez tartozó úttörő jellegű, innovatív megközelítések támogatása volt. A Kezdeményezésekben részt vevők kötelezik magukat az eredményeik közkinccsá tételére annak érdekében, hogy más tagállamokban és tagjelölt országokban is fel lehessen használni a megszerzett tapasztalatokat.

A LEADER (Liason Entre de Development de l'Economie Rurale) az Európai Unió által kezdeményezett programok (ún. közösségi kezdeményezések) közé tartozik. A közösségi kezdeményezések gondolata a Strukturális Alapok 1989-es reformjának kapcsán merült föl. Valamennyi Községi kezdeményezés legfőbb célja éppen az, hogy új elképzeléseket és új módszereket kísérletezzen ki az Európai Unió országait érintő kulcsfontosságú témákat illetően annak érdekében, hogy ezt követően kiigazítsa, vagy gazdagítsa az általános politikákat. Olyan területeket támogat, amelyeket nem fednek le a tagállamok fejlesztési tervei, viszont fejlesztésük az Unió érdekében áll. A kezdeményezések lehetőséget nyújtanak a Bizottságnak arra, hogy speciális eszközöket mozgósítsanak a Közösség számára rendkívüli jelentőségű tevékenységek megvalósításához.

Az előző programszakaszban (1994-99) mintegy tucatnyi Községi Kezdeményezés működött. A jelenleg záruló (2000-2006) programozási időszakban az Európai Bizottság a hatékonyság és átláthatóság érdekében a Községi Kezdeményezések számát négyre

¹ tanszékvezető egyetemi docens ME-MI Nemzetközi Marketing Intézeti Tanszék

csökkentette. A Községi Kezdeményezések finanszírozására a Strukturális Alapok kötelezettségi előirányzatainak 5,35% -t (10,4 milliárd Euró) fordították.

A négy Községi kezdeményezés: az URBAN (célja: a válságban lévő városok és a városi agglomerációk gazdasági és szociális regenerációja), az EQUAL (célja: transznacionális együttműködés új eszközök kifejlesztésére a munkaerőpiacon előforduló diszkrimináció és az egyenlőtlenség ellen vívott harcban), az INTERREG (célja: a határon átnyúló, transznacionális és inter-regionális együttműködések támogatása, az Európai Unió egész területének kiegyensúlyozott és tartós fejlődése érdekében) és a LEADER+.

Az európai mezőgazdasági modell kialakításával összhangban a LEADER Községi kezdeményezés célja a vidéki szereplők ösztönzése és támogatása a térségük hosszú távú lehetőségeiről történő együttgondolkodásban és a térség fenntartható fejlődésének integrált, innovatív stratégiák mentén történő megvalósításában, amely új utakat tár fel az alábbi kulcsterületeken:

- a természeti és a kulturális adottságok gazdagítása,
- a gazdasági környezet megerősítése,
- a közösségek önszervező képességének javítása és
- az együttműködések ösztönzése.

A LEADER a helyi akciócsoportok – helyi szinten működő aktív partnerség – által kidolgozott integrált vidékfejlesztési programokat támogatja. A helyi akciócsoportok felelősek a helyi vidékfejlesztési terv elkészítéséért, a helyi pályázati rendszer működtetéséért a terv megvalósítása érdekében. Valamennyi projektnek hozzá kell járulnia a csoport átfogó stratégiai céljainak eléréséhez, úgy, ahogy azt a helyi vidékfejlesztési tervben közösen rögzítették.

A projektek kisméretűek, innovatívak és pozitív hatással vannak a térségre a társadalmi, gazdasági és környezeti fenntarthatóság jegyében. A LEADER nagy hangsúlyt fektet a partnerségre és a helyi akciócsoportokat összekapcsoló hálózat működtetésére, melynek célja a tapasztalatcsere és a gyakorlati tudás minél szélesebb körben történő megosztása. A LEADER az Európai Unióban jelenleg a harmadik generációját éli:

A *LEADER I program* (1991-94) mintegy 217 helyi csoportot (Local Action Group, helyi akciócsoport) aktivizált, amely csoportok saját térségükben tevékenységek széles skáláját támogatták. Ilyen tevékenységtípusok voltak például a vidéki turizmus szálláshely és szolgáltatás bővítése, képzési programok, kisipari tevékenységek, kisvállalkozások fejlesztése és a mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja. A program 400 millió ECU-val gazdálkodhatott. A Bizottság felismerte, hogy a LEADER program keretében támogatott intézkedések hatékonysága javul, ha azt decentralizáltan, a helyi erőkre támaszkodva tervezik és hajtják végre.

A LEADER I sikerére alapozva a *LEADER II programra* (1995-99) az előző időszakban elkülönített összeg több mint négyszeresét juttatták (1,7 milliárd €). A LEADER II céljai részben megfeleltek a LEADER I prioritásainak, de nagyobb hangsúlyt kapott az innováció:

- helyi modell értékű vidékfejlesztési kezdeményezések támogatása,
- innovatív, demonstratív és átvehető intézkedések támogatása, amelyek tükrözik a vidékfejlesztés új irányvonalát,
- tapasztalatok, stratégiák és know-how cseréjének támogatása.

A LEADER II elődjénél jóval nagyobb hangsúlyt fektetett a helyi emberek, közösségek aktivizálására és fejlesztésére annak érdekében, hogy azok bekapcsolódjanak a helyi fejlesztési folyamatokba. 1998-ra 850 helyi csoport (LAG) és 59 egyéb szereplő vált a LEADER II program aktív részévé a Közösségen belül.

A LEADER+ (2000-2006) továbbra is kísérleti programként szolgált az integrált, fenntartható fejlesztés új megközelítése alakításához és teszteléséhez, amelynek célja az Európai Unió vidékfejlesztési politikájának formálása, kiegészítése, megerősítése. A LEADER egyedi vonása a vidéki térségek közösségi részvétellel kialakított integrált vidékfejlesztési tervének széleskörű, helyi partnerségre alapozott megvalósítása. A vidékfejlesztés ezen új modellje a kialakult LEADER kapcsolatrendszeren, hálózaton keresztül mindenki számára elérhető.

A LEADER+ Közösségi kezdeményezés része az Európai Unió vidékfejlesztési politikájának, amely a Közös Agrárpolitika második pillérét alkotja.

2007-től a korábbi négy strukturális alap, a közösségi kezdeményezések és a Kohéziós Alap helyett két strukturális alap: az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Európai Szociális és Alap, valamint a Kohéziós Alap maradt fenn.

Leválasztásra kerültek a közös agrárpolitikához, illetve a közös halászati politikához kapcsolódó finanszírozási eszközök és létrejött az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap (EMVA), valamint az Európai Halászati Alap (EHA).

A mezőgazdaság, illetve vidékfejlesztés támogatása az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) forrásaiból valósul meg, egyrészt közvetett, másrészt a Közös Agrárpolitika által nyújtott közvetlen támogatásokon keresztül.

A Közös Agrárpolitika által biztosított támogatások a következő fő csoportokba sorolhatók:

- közvetlen termelői támogatások;
- a piacok stabilizálását szolgáló intervenciók és exporttámogatások;
- beruházási támogatások;
- szerkezetváltást, környezetvédelmet,
- *vidékfejlesztést szolgáló egyéb támogatások.*

A vidékfejlesztési intézkedések - az EU-jogszabályok alapján - az agrárszerkezet átalakítására irányuló intézkedéseket is magukban foglalják. A vidékfejlesztési intézkedésekhez kapcsolódó támogatásokat az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból fizetik (EMVA). Az összevont támogatási alap elősegíti a mezőgazdaság és az erdészet versenyképességének növelését, a vidéki környezet és a termőföldek minőségének megőrzését, illetve a *vidéki lakosság életminőségének javulását, a vidék gazdasági tevékenységének diverzifikálását.*

Ezek a 2007-2013 közötti időszakra érvényes általános célok besorolhatók a Közös Agrárpolitika (KAP) második pillére, a vidékfejlesztés alá. A vidékfejlesztési politika 2007-től tehát egységes programozási és finanszírozási keretbe illeszkedik, és ezáltal javulhat annak koherenciája és átláthatósága.

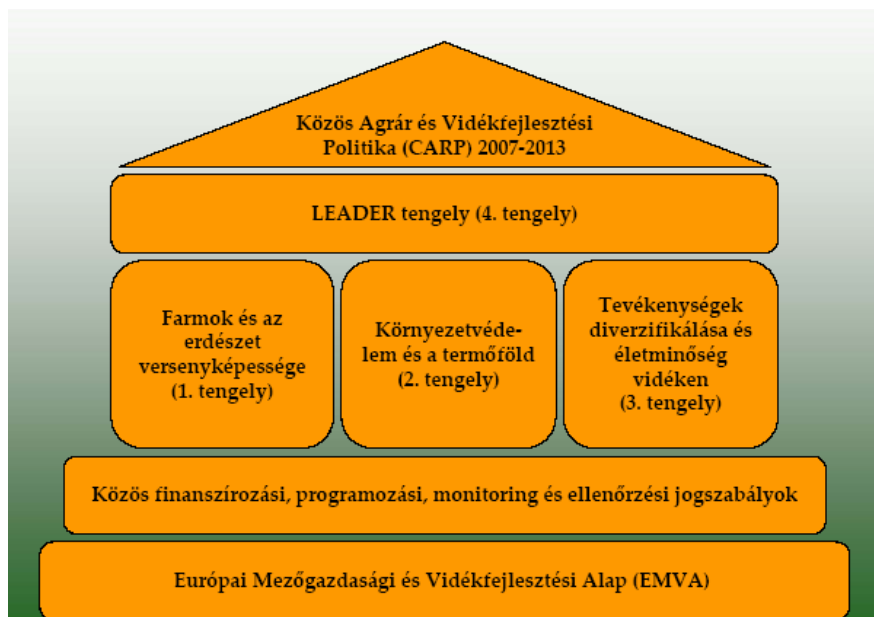
A támogatható intézkedések köre egyrészt a kísérőintézkedésekből áll: agrár-környezetvédelem, mezőgazdasági területek erdősítése, kedvezőtlen adottságú területek támogatása és korai nyugdíjazás. Az új tagállamok számára további intézkedéseket is

bevezetnek: árutermelő gazdaságoknak nyújtott támogatás, termelői-értékesítői szervezetek létrehozásának és működésük első öt évének támogatása, a környezet- és állatvédelmi, higiéniai, élelmiszer-biztonsági, valamint munkavédelmi előírásoknak való megfeleléshez szükséges beruházások támogatása, technológiai váltások támogatása, technikai segítségnyújtás.

A Tanács (EC) 1698/2005 számú, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapról (EMVA) szóló rendelete értelmében az EMVA 2007-2013 közötti negyedik tengelye a LEADER. A vidékfejlesztési programok tengelyei (1698/2005.EK r. IV. cím):

- A mezőgazdasági/erdészeti szektorok versenyképessége (szerkezetátalakítás és modernizáció, tudásátadás és innováció, minőség az élelmiszerláncban).
- Környezet/és táj-menedzsment (biodiverzitás, víz, klímaváltozás).
- Munkahelyteremtés és számuk növelése a vidéki gazdaság diverzifikációja és a vidéki térségekben az életminőség javítása által.
- A helyi irányítás fejlesztése támogatáson keresztül (Leader).

A többi EMVA tengelytől a negyedik nem tartalmilag tér el, sőt tartalom szem-pontjából azokhoz igen hasonló, hanem az intézkedések megvalósítási módjában, illetve ahogy azok a vidék közösségekben illetve általuk összekapcsolódnak.

1.sz. ábra: Az EMVA négy „tengelye”

forrás: http://www.zemplen.hu/rva/hvi_elemei/letoltesek/TKCS_1_ules_Dr_Danko_Laszlo_eloadasa.pdf

A 2007 és 2013 közötti LEADER Program is a LEADER hét alapelvén nyugszik.

- Területalapú megközelítés,
- Az alulról építkező megközelítés,
- Sajátos irányítási és finanszírozási módszerek,
- LEADER partnerség (közsféra – 40%, magánszektor, non-profit szektor – 60%),
- A tevékenységek újító jellege,
- A tevékenységek közötti kapcsolatok – integrált, ágazatközi megközelítés,
- Hálózatépítés, térségek közötti és nemzetközi együttműködés.

A legfőbb cél az, hogy a vidéki térségek ezekből a legtöbb értéket valósítsák meg. Az EMVA-ból folyósított támogatások a Magyarország által készített Új Magyarország Vidékfejlesztési Program és az abban javasolt intézkedéscsomag alapján vehetők igénybe.

2. LEADER típusú programok a hazai vidékfejlesztésben

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumban 2001-től folytak *kísérleti jellegű LEADER típusú programok*, melyek továbbfejlesztése eredményezte az Agrár és vidékfejlesztési operatív program LEADER + intézkedését.

A kísérleti programot meghívásos pályázatként hirdette meg az FVM Vidékfejlesztési Programok Főosztálya, s két tevékenységre koncentrált: felkészítő képzések, korlátozott számú helyi vidékfejlesztési terv megvalósítása.

A program meghívásos alapon, több, országos szintű szakmai és civil szervezet ajánlását figyelembe véve 40 potenciális helyi kezdeményezést választott ki az együttműködésre, amelyből Tárcaközi Bizottság választotta ki azt a 14 helyi kezdeményezést, amelyek – a különféle szempontoknak megfelelően – a program megvalósításában végül részt vettek. A programot 12 csoport valósította meg sikeresen.

A kísérleti programok finanszírozására csoportonként 25 millió Ft állt rendelkezésre.

Főbb eredmények:

- 12 helyi vidékfejlesztési program végrehajtásával mintegy 270 projekt kapott támogatást,
- hasznosítható és átadható tapasztalatok kistérségi, regionális és nemzeti szinten,
- Működési Kézikönyv és kapcsolódó dokumentumok összeállítása,
- gyorsan növekvő érdeklődés a vidéki térségekben az AVOP LEADER+ intézkedésben való részvételre.

Főbb problémák és nehézségek:

- elégtelen emberi erőforrások valamennyi szinten,
- tapasztalatlanság helyi szinten a közpénzek adminisztrációjával kapcsolatban,
- szkepticizmus, alacsony motiváltság és kezdeményező készség,
- alacsony projekt-generálási, közösség fejlesztési aktivitás,
- egyes projekt gazdák megvalósítási és pénzügyi fegyelmezetlensége,
- a fejlesztések nem minden esetben voltak LEADER szerűek.

A *Leader+ program* célja a vidéki térségek fejlesztése a helyi szintek aktív közreműködésével a partnerség elve alapján:

- Új technológiák, eljárások alkalmazása a térségi termékek versenyképességének javítása érdekében.
- A vidéki térségben élők életminőségének javítása
- Adott térség természeti és kulturális értékeinek optimális kihasználása

A LEADER+ intézkedés első lépéseként központi képző konzorcium tartott országszerte régióként képzéseket, műhelymunkákat és konzultációkat, amelyen minden potenciális helyi akciócsoport két képviselőjének lehetősége nyílt részt venni.

Kísérleti, integrált vidékfejlesztési stratégiák kialakítása keretében a helyi akciócsoportok létrehozásának és működésének támogatására, illetve a helyi akciócsoportok által elkészített, jóváhagyott helyi térségi alapú, kísérleti jellegű integrált vidékfejlesztési tervek megvalósítására került sor helyi szintű pályáztatás útján. A helyi akciócsoportok működtetésére és pályáztatásra akciócsoportonként 90-100 Mft. állt rendelkezésre.

Térségek egymás közötti és nemzetközi együttműködésének támogatása programelem célja volt a belföldi és az EU tagállamok leader akciócsoportjai közötti együttműködések generálása, együttes akciók, programok megvalósítására.

Kommunikációs hálózatépítés európai, nemzeti és regionális szinten. A tevékenység keretén belül egy nemzeti koordinációs iroda létrehozására került sor, melynek célja a vidéki térségek hálózatba kapcsolása és a hálózat folyamatos és hatékony működtetésének biztosítása.

Az Agrár és vidékfejlesztési operatív program (AVOP) LEADER + idén záruló intézkedése.

Az *Új Magyarország Vidékfejlesztési Program* az EU EMVA négy pillérének hazai adaptációja. A stratégia EU által meghatározott keretei:

- A TANÁCS 1290/2005/EK RENDELETE a közös agrárpolitika finanszírozásáról, elfogadva 2005 júniusában.
- A TANÁCS 1698/2005/EK RENDELETE az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról, elfogadva 2005 szeptemberében.
- A TANÁCS 144/2006/EK RENDELETE a Vidékfejlesztési Közösségi Stratégiai irányelvekről (2007-13-ra).
- A Lisszaboni Stratégia és a Göteborgban megfogalmazott fenntarthatósági elvek.
- Bizottsági rendeletek (általános, ellenőrzés, átmenet).

A nemzeti fejlesztési irányok meghatározása (tengelyek):

- A mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és az erdészeti ágazat versenyképességének javítása,
- A környezet és a vidék állapotának javítása,
- *Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése,*
- *LEADER.*

A helyi vidékfejlesztési stratégiát a 3. és a 4. tengely intézkedéseihez kapcsolódóan kellett a helyi közösségeknek sikeres leader akciócsoporttá minősítésükhöz elkészíteniük.

2008 szeptemberében az FVM Irányító Hatóság – pályázatuk alapján - 96 helyi közösséget Leader Akciócsoporttá nyilvánított.

II. LEADER alapú vidékfejlesztés Zemplénben

1. Vidékfejlesztési előzmények

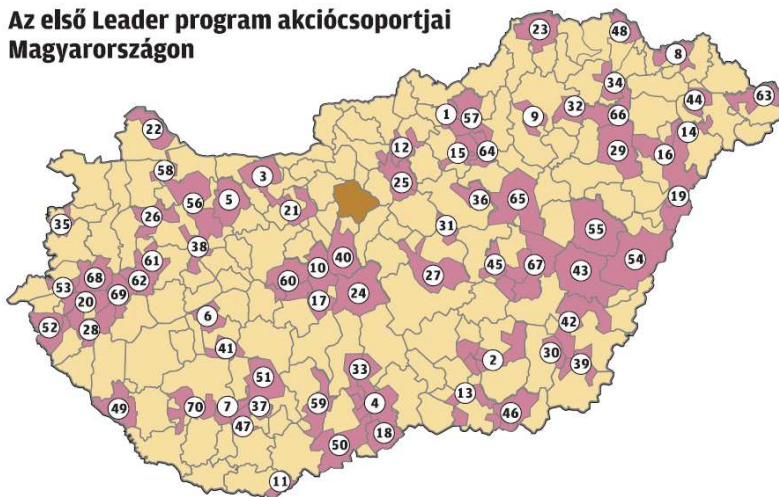
Zemplénben 1995-től kezdődött meg az EU-PHARE Kísérleti Program és a USAID támogatásával a terület-és vidékfejlesztés, melynek keretében a Zempléni RVA megbízásából kidolgoztuk a hármashatármenti gazdasági együttműködés, vállalkozási övezet kialakítása programot.

1997-ben kijelölési javaslatot készítettünk, melynek alapján a Magyar Kormány 53/1998. (III. 27.) Korm. rendeletével Sárospatak és Sátoraljaújhely városokat és kistérségeiket tízéves időtartamra vállalkozási övezetté nyilvánította.

1999-ben az EU-PHARE Területi Program keretében - közreműködésünkkel - térségi turisztikai fejlesztési program került végrehajtásra.

Zemplénből a 2001-ben indult kísérleti Leader programban nem volt résztvevő, viszont a Leader+ programban a régióból a 2004-2006 (2008) közötti időszakban három akciócsoport (Nagy-Milic 896, Bodroghközi, Irány Tokaj-hegyalja!)vett részt Füzér, Ricse és Tokaj központokkal.

Az első Leader program akciócsoportjai Magyarországon

2. sz. ábra: Leader+ akciócsoportok Magyarországon/Zemplénben

forrás: Leader Zemplénben - prezentáció az Eurorégiós Gazdanapokon, Szerencs, 2008. június 7.

2007-ben az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program kínálta fejlesztési lehetőségek elérése érdekében a megyében 7, ezen belül Zemplénben két kezdeményezés, majd helyi közösség alakult meg:

- Dél-Zempléni Nektár Leader Helyi Közösség – Tokaj, és a
- Zempléni Tájak Helyi Közösség – Tolcsva.

A helyi közösségek területi elhelyezkedését a 3. sz. ábra szemlélteti:

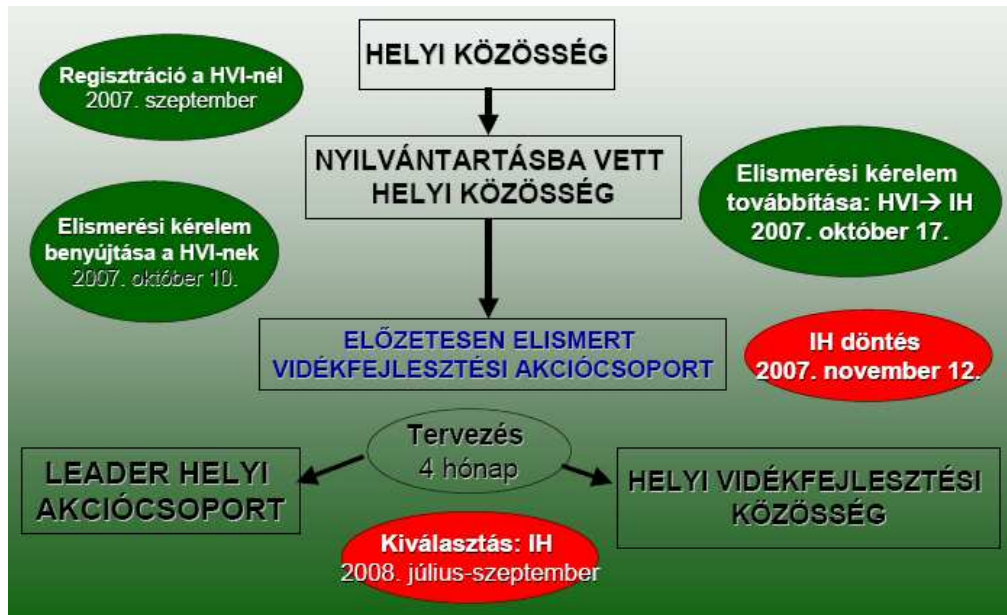

3. sz. ábra: Vidékfejlesztési közösségek Zemplénben

2. A Zempléni Tájak Helyi Közösség megalakulása és vidékfejlesztési stratégiája

A *Zempléni Tájak Községi Kezdeményezés* a Tokaj Vinum Hungaricum Egyesület javaslatára 40 alapító taggal a 93/2007. (VIII.29.) FVM rendeletnek megfelelően jött létre az önkormányzati, vállalkozói és civil szféra arányos részvételével annak szándékával, hogy a Zemplén északi részén elhelyezkedő három kistérség: Bodrogközi, Sárospataki, Sátorlajújhelyi területén vidékfejlesztési akciócsoportot hozzanak létre.

A *Zempléni Tájak Helyi Közösség* megalakulásától a LEADER helyi akciócsoport működéséhez elvezető folyamat:

4. sz. ábra: A Zempléni Tájak Leader Akciócsoport cím pályázati ütemezése
forrás: Leader Zemplénben - prezentáció az Eurorégiós Gazdanapokon, Szerencs, 2008. június 7.

- A Zempléni Tájak Helyi Közösség megalakulása, nyilvántartásba vételi eljárás (2007. szeptember 17. és október 1.).
- Az előzetes elismerés iránti kérelem benyújtása.
- Az előzetesen elismert vidékfejlesztési akció-csoport kiválasztása (2007. november 12.).
- Vidékfejlesztési stratégia készítése, jogi személyiséggé alakulás, pályázat benyújtása.
- A LEADER helyi akciócsoportok és a Helyi Vidékfejlesztési Közösségek kiválasztása (2008 július- szeptember).
- Munkaszervezet megalakítása: 2008. október 10.
- Első pályázati felhívások és benyújtási határidő: 2008. október 15. és november 20.
- Első támogatási kifizetések: 2009. I. negyedév.

A kezdeményezés - tagjai ajánlásai alapján – kibővítette tagsági körét, s deklarálta helyi közösségként való megalakulását, melyet elismerés végett bejelentett a helyi vidékfejlesztési irodának Sárospatakon.

	BODROGKÖZ (BODROGKÖZI KISTÉRSÉG)	HEGYALJA (SÁROSPATAKI KISTÉRSÉG)	HEGYKÖZ (SÁTORALJAÚJ- HELYI KISTÉRSÉG)	ÖSSZESEN
ÖNKOR- MÁNYZAT:	20 település	16 település	21 település	57
VÁLLAL- KOZÁS:	23 vállalkozás	12 vállalkozás	22 vállalkozás	57
CIVIL SZERVEZET:	12 szervezet	17 szervezet	12 szervezet	41
ÖSSZESEN:	55	45	55	
ÖSSZES TAGLÉTSZÁM:				155

5. sz. ábra: A Zempléni Tájak Helyi Közösség tagsági összetétele

forrás: Leader Zemplénben - prezentáció az Eurorégiós Gazdanapokon, Szerencs, 2008. június 7.

Az FVM Irányító Hatósága előzetesen elismert helyi közösséggé nyilvánította a kezdeményezést, s módszertani segítséget és lehetőséget adott a helyi vidékfejlesztési stratégia kimunkálására és a tagság részéről való konszenzusos megerősítésére, majd elkészülte után pályázati anyagként való benyújtására.

A tervezés során kialakultak a helyi vidékfejlesztés fő prioritásai, intézkedési és megoldási javaslatai és mindehhez elkészítettük a 147/2007. (). FVM rendelet szerint a helyi közösségnek címzett fejlesztési forrásra vonatkozó forrásallokációt.

A Zempléni Tájak Helyi Közösség fővidékfejlesztési prioritásai:

1. Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés: a hozzáadott érték növelése, alternatív jövedelemszerző tevékenységek támogatása
2. Foglalkoztatás bővítése: munkahelyteremtés a vállalkozások indításának és a fejlesztés ösztönzésével
3. Humánerőforrás – fejlesztés: versenyképes tudás és műveltség növelésével, térség-specifikus oktatási programok indításával
4. Helyi infrastruktúra – és szolgáltatásfejlesztés: térség fizikai elérhetőségének és belső szolgáltatási struktúrájának javítása
5. Természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme, fenntartható hasznosítása
6. Élhetőbb környezet kialakítása, térségi együttműködés támogatása – örökségvédelem.

A prioritásokon belül intézkedési és megoldási javaslatokat készítettünk, s ezekhez hozzárendeltük azokat a Magyarországon elérhető operatív programos, illetve UMVP-s forráslehetőségeket, melyekkel a vidék fejlődése felgyorsítható.

A helyi közösség tervezési programja záró prezentációjának időszakában a tagok köréből megalakult a „Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület”, mely a helyi vidékfejlesztési stratégiával pályázott a leader akciócsoport címre, s az ehhez rendelt fejlesztési forrásra.

A vidékfejlesztési program keretében az akciócsoport számára a több, mint 2 milliárd Ft decentralizált fejlesztési forrás intézkedésekhez rendelkezésével és a közösség tagjainak jóváhagyásával először készült olyan fejlesztési stratégia, mely nem fejeződött be a koncepció és program elkészültével és jóváhagyásával, hanem a Leader akciócsoport cím elnyerésével megkezdődhetett annak megvalósítása is.

Jövőkép:	Célunk az életminőség javítása a térség gazdasági és természeti erőforrásaira alapozva vidék-, gazdaság- és vállalkozásfejlesztési programok serkentésével, új munkahelyek teremtésével, a meglévők megerősítésével				
Stratégiai prioritások					
1.Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés a hozzáadott érték növelése, alternatív jövedelemszerző tevékenységek támogatása	2.Foglalkoztatás bővítése: munkahelyteremtés a vállalkozások indításának és a fejlesztés ösztönzésével	3.Humánerőforrás – fejlesztés: versenyképes tudás és műveltség növelésével, térség-specifikus oktatási programok indításával	4.Helyi infrastruktúra– és szolgáltatásfejleszt.: térség fizikai elérhetőségének és belső szolgáltatási struktúrájának javítása	5.Természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme, fenntartható hasznosítása	6.Élhetőbb környezet kialakítása, térségi együttműködés támogatása - örökségvédelem
Intézkedések					
• Helyi mező- és erdőgazd. állatteny. tájjellegű termelési, vmint feldolgozó és ért. kap. fejlesztése, • Helyi nyersanyagokra épülő élelm.feld., házi- és kisipar minőségi fejl., értékesítési rendszerük megszervezése, • Helyi közösség számára hasznos vállalkozások, projektek támogatása, • Helyi vállalkozások versenykép., együttműk. támogatása, • Helyi adottságokra épülő turizm.fejlesztése, • Helyi bio-és megújuló-energia hasznosításra épülő fejlesztések.	• Élőmunka igényes helyspecifikus termelő – szolgáltató tevékenységek fejlesztése, • Mezőgazdasági termelésből való kilépés támogatása, • Munkahelyteremtés a hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztatásának bővítésére, • Helyi szükségletekhez igazodó közmunka jellegű programok a munka világába való visszatérés támogatására	• Helyi oktatási-szakképzési kínálat és feltételek fejlesztése, • Helyi egészségügyi és szociális szolgáltatások körének bővítése, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztathatóságának javítása, • Kulturális értékek és hagyományok, hitélet ápolása, • Civil szervezetek, kezdeményezések, együttműködések segítése, • A térségi, települési és személyes identitás és kohézió megerősítése,	• Helyi közlekedési infrastruktúra minőségének javítása, • Helyi vonalas infrastruktúra rendszerek felújítása, hiányzók kiépítése, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők infrastr. életfelt. javítása., • Határátjárhatóság infrastrukturális és közlekedési feltételeinek megteremtése, • Infrastrukturális rendszerek határon átvívelő kapcsolatainak megteremtése, • Hajózásfejlesztés a Bodrogon és a Tiszán,	• Helyi természeti értékek védelmének és (turisztikai) hasznosításuknak segítése, • Helyi léptékű környezetvédelmi beruházások, programok kimunkálása és megvalósítása, • Környezettudatos gazdálkodás- és vállalkozás fejlesztés, • A környezettudatos szemléletű gazdálkodásra és életre nevelés kialakítása, • Helyi katasztrófavéd. kezdeményezések megvalósítása.	• Helyben hiányzó alapszolgáltatások fejlesztése, • Kulturális és szabadidős szolgáltatások fejlesztése, • Helyi média fejlesztése, • Szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása, • Társadalmi tőke erősítése - konfliktuskezelés, • Településképet javító kisléptékű településfejlesztés támogatása, • Helyi értékek és örökség feltárása, megőrzése és védelme.

III. Marketing eszközök a Leader alapú vidékfejlesztésben

A marketing zempléni vidékfejlesztési programunkban a következő összefüggésekben jelenik meg és kap funkciót:

- A helyi közösség létrehozását, működtetését és a helyi vidékfejlesztési stratégia elfogadtatását segítő személyes meggyőzés, kommunikáció,
- A Leader Akciócsoport területén felhasználható fejlesztési források megismertetése, tudatosítása, „értékesítése”, a pályázás iránti érdeklődés felkeltése, visszacsatolás értékelése,
- A program kedvezményezettjeinek nonbusiness és/vagy business marketing tevékenységek az intézkedések megoldási javaslataiban,
- a tájékoztatásra és a nyilvánosságra vonatkozó rendelkezések arculati elemeinek kialakítása a program eredményeinek tudatosítása szándékával,
- Zemplén érintett térségének fejlődését bemutató és tudatosító régiómarketing program.

1. A leader szerveződés társadalmasításának marketingje

A társadalmasítás marketingjének célja a tájékoztatás, figyelemfelhívás, a javaslatgyűjtés, a visszacsatolás, a helyi vidékfejlesztési stratégia szerepének és a leader programban rejlő közösségi és magán lehetőségeknek a tudatosítása. Végző cél: a 2007-13. évekre a helyi közösség által kidolgozott és elfogadott vidékfejlesztési stratégia megvalósulásának elősegítése.

A Munkaszervezet a marketing terven kívül elkészíti ügyviteli rendjét, iratkezelési kézikönyvét, eljárásrendjét, szervezeti és működési szabályzatát, valamint munkaköri leírásait a munkafolyamatok pontos definiálása és koordinációja érdekében.

Kommunikáció folyik az egyesület elnökségével, de az egyes egyesületi tagok és a program iránt érdeklődő potenciális résztvevők között akár spontán módon is. Ez megköveteli a fokozott figyelmet, a szakmai felkészültség magas szintjét, melyek fontosak a kommunikáció jó minősége szempontjából is.

A tevékenység célcsoportjai:

- A közösségi kezdeményezés, a helyi közösség és a júniusban megalakult egyesület tagjai,
- Az akciócsoport területén élők és az itt működő intézmények, vállalkozások, non-profit és egyházi szervezetek,
- Helyi önkormányzatok, képviselő testületek, kisebbségi önkormányzatok,
- Politikai pártok helyi csoportjai, képviselői,
- Térségi országgyűlési képviselők,
- A programot irányító hatóságok, helyi vidékfejlesztési irodavezetők,
- Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Hivatal leader ügyekkel foglalkozó megyei részlege,

Az akciócsoport kiemelt kommunikációs céljai:

- Az Akciócsoport területén élők és itt működő vállalkozások, intézmények, non-profit és egyházi szervezetek tájékoztatása a LEADER programról és a pályázati lehetőségekről;
- Az Akciócsoport bemutatása, a köztudatba építése, tevékenységének megismertetése a lakossággal;
- Az egyesületi munkaszervezet támogatási kérelmek felülvizsgálatában, ellenőrzésében, pontozásában és rangsorolásában betöltött szerepének tudatosítása,

- A lakosság bizalmának és tetszésének elnyerése;
- A LEADER ismeretek minél szélesebb körnek történő átadása;
- Tapasztalatcsere más akciócsoportokkal és leendő akciócsoportokkal;
- A kötelező elemeken túlmenően, jó kapcsolat fenntartása az Irányító Hatósággal és Közreműködő Szervezettel;
- Jó kapcsolat fenntartása a további érdeklődő szervezetekkel.

A „belső” kommunikáció során használt módszerek:

- Személyes megbeszélés: információcsere a résztvevők valamelyikével, a mindennapi munkavégzés elengedhetetlen feltétele;
- (Kis)csoportos egyeztetés: a projektben résztvevők egy csoportjával, a projekt egy részének átbeszélése végett;
- Akciócsoport értekezlet, „mértőföldkövek” megvitatása, szavazás: a teljes projekt résztvevőivel a teljes projektet érintő kérdések megvitatására. A mindenkire tartozó és közös gondolkodást igénylő információk átadására, a konszenzust követelő ügyek eldöntésére, a projekt rendszeres értékelésekre.

A „belső” kommunikáció során használt eszközök:

- Személyes előbeszéd (együleti közgyűlés, elnökségi ülés, megbeszélés, tájékoztató, beszámoló stb.);
- Térségi konferenciák, work-shop-ok, tanulmányutak, képzések,
- Zemplén TV, Rádió Aktív esti szakmai műsorok, hirdetések, képűjság,
- Tájékoztató anyagok, szórólapok, szóróajándékok,
- Telefon;
- Internetes weblap, elektronikus levelezés, köremail-ek;
- Hagyományos levelezés.

Az Akciócsoport által használt „külső” kommunikációs elemek a következők:

- A Zempléni Tájak Leader Akciócsoportot jelképező logó készítése;
- Tájékoztató kiadványok szerkesztése, sokszorosítása és terjesztése;
- A/5-es hat oldalas, hajtogatott szóró kiadványok periodikus elkészítése és terjesztése;
- LEADER hírek megjelentetése a regionális/helyi elektronikus és nyomtatott sajtóban;
- Negyedévente legalább három nyilvános fórum szervezése az Akciócsoport működési területén;
- Internetes honlap készítése, folyamatos frissítése (www.ztve.hu).

Az Akciócsoport szervezeti felépítésében jellegzetesen az úgynevezett „lapos hierarchia” jegyeit mutatja. Nincsenek egymásra épülő, a folyamatokat túlzottan formálissá tevő hierarchikus lépcsők, a vezetési szint közel van, a gondolkodásmód folyamat- és kooperáció-orientált. A lapos hierarchia hatékonyságát csökkentheti, ha a résztvevők mindegyike a külső kommunikáció letéteményesének tekinti magát. Ebben az esetben nehézkes a koordináció, a marketing tervben meghatározott célok nehezen érvényesülnek.

Ezért fontos hogy az egyesület elnöksége határozottan megjelölje azt a szervezet, amely a külső kommunikációért felelős, és amely szervezet a külső kommunikációs feladatokat ellátja és koordinálja.

Az akciócsoport vonatkozásában a kommunikációért felelős szervezet a Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület Munkaszervezete, mely az Irányító Hatósággal kötött, s 2015-ig

szóló együttműködési megállapodás keretei között tervezni meg évenkénti marketing kommunikációs programjának tartalmát, ütemezését és költségvetését.

2. A Leader Akciócsoport területén felhasználható fejlesztési források „eladása”

A térségben élők hatékony és magas színvonalú tájékoztatásának célja, hogy az Akciócsoporton belüli megfelelő kommunikáció révén pedig több színvonalas – a helyi vidékfejlesztési stratégiába illeszkedő – projektötlet, ezek kimunkálása révén minél több eredményes támogatási kérelem szülessen, majd a támogatási szerződés keretében odaítélt fejlesztési forrás társfinanszírozásában meg is valósuljon, s az UMVP keretében a térség számára elérhető fejlesztési forrás teljes mértékben, ütemesen hasznosuljon.

Ennek érdekében fontos, hogy az Akciócsoport területén élők, itt működő intézmények, vállalkozások, non-profit és egyházi szervezetek, az Egyesület tagjai és Munkaszervezete több kommunikációs csatornán is érintkezzen és közöttük az információáramlás ne ütközzön akadályba.

A fejlesztési források „eladása” érdekében térségi tanácsadókból álló értékesítő hálózati munkatársak alkalmazása tűnik célravezető megoldásnak, mert a támogatási rendelet szerint a tevékenység ezen része nem kiszervezhető, azaz a munkaszervezettel munkaviszonyban állók végezhetik ezen műveleteket.

A munkabérre vonatkozó megállapodás mellett megfelelően ösztönző jutalmazási rendszer kialakításával elérhető, hogy az értékesítő munka konkrét támogatási szerződésekben öltön testet, hisz az egyesület is ennek teljesülési ütemében jogosult a felmerülő költségek technikai támogatás címén való elszámolására.

Az akciócsoport területén az elmúlt két évben két kísérleti leader csoport működött, ezért kézenfekvő, hogy ezen csoportok munkatársait kérjük fel a tanácsadási-értékesítési feladatok felvállalására.

Természetesen ezen munkatársak számára folyamatosan fejlesztendő infrastrukturális háttérrel kell támogatásul kialakítani, mint a munkaszervezeti iroda mellett, részükre a potenciális kérelmezőkkel folytatandó tárgyalásokhoz aliroda, vagy fix tárgyalási helyiség bérlése megfelelő prezentációs technikai eszközökkel, nyitva tartással.

3. Nonbusiness és/vagy business marketing tevékenységek az intézkedések megoldási javaslataiban

A helyi vidékfejlesztési stratégia kiemelt célkitűzése a közösség területén az életminőség javítása és a diverzifikáció erősítése. Ennek – témánk szempontjából – kulcsfontosságú eszköze a helyi termékek piacképességének és piaci lehetőségeinek, ismertségének növelése a marketing szemlélet és eszköztár alkalmazása által. Ezen túl a térségi marketingre és PR-re is fókuszálhatnak azok a helyi szolgáltatók, akik tevékenységük révén részt tudnak vállalni a régió- és településmarketing programok megvalósításában.

Természetesen ezt a tevékenységet vagy maguk a kedvezményezett termelők, szolgáltatók, intézmények végezhetik, vagy erre a feladatra vállalkozó helyi természetes személyek és további potenciális kedvezményezettek állítanak össze támogatási kérelmeket.

A helyi vidékfejlesztési stratégia 6 prioritást, ezeken belül 34 intézkedést, s 177 megoldási javaslatot tartalmaz, melyek közül a következő táblázatokban vastagítással jelölt megoldási javaslatok igénylik és egyúttal kínálják a marketing eszköztár - külső szakértők által is támogatható - alkalmazásának lehetőségeit.

A vidékfejlesztési programok keretében elérhető támogatások kedvezményezettjei az adott településen, térségben élő emberek, ott működő vállalkozások, önkormányzatok, intézmények, non-profit és egyházi szervezetek, ezért a marketing tanácsadással foglalkozó szervezetek és személyek számára a helyi szereplők elérése, a projektötlet megvitatása, formálása és végső soron támogatási kérelemmé alakítása a megvalósítás során a tanácsadói piaci versenytársakhoz képest bizonyára előnyösebb helyzetet fog előidézni.

1 Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés

1.1 Helyi mező- és erdőgazdaság, állattenyésztés tájjellegű termelési, valamint feldolgozó és értékesítő kapacitás. fejlesztése	1.2 Helyi nyersanyagokra épülő élelmiszer feldolgozás, házi-és kisipar minőségi fejlesztése, értékesítési rendszerük megszerv.	1.3 Helyi közösség számára hasznos vállalkozások, projektek támogatása	1.4 Helyi vállalkozások versenyképességének, együttműködésének támogatása	1.5 Helyi adottságokra épülő turizmus fejlesztése	1.6 Helyi bio- és megújuló-energia hasznosításra épülő fejlesztések
• Termelői hálózat létrehozásának támogatása a tudás megosztására, közös gépbeszerzésre, • Kézimunka igényes termelés elterjesztésének, fejlesztésének támogatása, • Elsődleges feldolgozó üzem létesítésének támogatása termelői együttműködésben, • Tradicionális helyi fajták termelésének és piacainak felkutatása, • A változó helyi feltételeknek megfelelő fajták nemesítésének támogatása, • Az erdőgazdálkodás, erdőkiélés fenntartható formáinak elterjesztése az erdők értékének növelésére, • Helyi termékek márkázásának, egységes arculatának és kiszerezésének támogatása, • Helyi termékek marketingjének és értékesítésének támogatása	• Helyi hozzáadott értéket növelő technológiai fejlesztések támogatása, • Feldolgozó üzem létesítésének támogatása termelői együttműködésben, • Helyben előállított termékek (kisüzemi) feldolgozásának támogatása a piacképesség növelésére, • Házipari tevékenység fejlesztésének támogatása, • Helyi termékek márkázásának, egységes arculatának és kiszerezésének támogatása, • Helyi termékek marketingjének és értékesítésének támogatása	• Fiatalok szülőföldön maradását, visszatelepülését segítő vállalkozások fejlesztéseinek támogatása, • Hátrányos helyzetűek tradicionális foglalkoztatását elősegítő beruházások támogatása, • Tradicionális helyi élelmiszerek, termékek marketingjét támogató rendezvények, fesztiválok szervezése, • Helyi igényeken alapuló falubusz, taxi-busz, iskolabusz infrastruktúra létrehozása, • Házhöz kiszálló, v. szállítást is végző szociális ellátó szolgáltatás (idős-, fogyatékos gondozás) kialakítása, • Krízishelyzetbe került rászorulókat átmeneti gondozásban részesítő szolgálat szervezése, • Minőségi helyi termékek értékesítését segítő marketingtevékenységek támogatása,	• Térségi klaszter-jellegű ágazati együttműködések kialakításának támogatása, • Innovációk kimunkálását, megismerését és terjedését célzó tanácsadó szolgáltatások támogatása, • Helyi hozzáadott-értéket növelő konzorciális fejlesztések, beruházások támogatása, • Minőségjavító technológiák beszerzésének támogatása, • Best practice mintafarm, mintaüzem kialakításának támogatása, • Szakágazati külföldi-belföldi tanulmányutak, study tour-ok szervezése, lebonyolítása, • Szakmai továbbképzések, tanfolyamok helyi szervezésének támogatása	• Helyi öko- és agroturisztikai bemutató terek, pincék, létesítmények fejlesztésének, karbantartásának támogatása, • Helyi kulturális fesztiválok megrend.-nek, marketingjének támogatása, • Rekreációs és szabadidős turisztikai szolgáltatások fejlesztésének, fenntartásának támogatása, • Helyi turisztikai célt is szolgáló kiállítóterek, rendezvények és marketingjük támogatása, • Turista- és bicikliutak, látnivalók, kirándulóhelyek kialakítása, karbantartása, • Konferenciák rendezése helyi fő-és középiskolák, kollégiumok, vállalatok bevonásával, • Ajándéktárgyak, termékek készítésének és árusításának támogatása, Helyi kereskedők és vendéglátók bevonásának tám. a tur.-i programokba	• Biogázt előállító és hőenergiává alakító üzemek létesítésének támogatása, • Fa és faapríték energetikai hasznosításának támogatása, • Brikettáló, pellettáló üzemek, technológiák létesítésének támogatása, • Szélgenerátorok felszerelésének támogatása, • Hőszivattyús melegítőrendszerek kiépítésének támogatása közösségi épületeknél, • Napelemek, napkollektorok felszerelésének támogatása,

3.2 Foglalkoztatás bővítése

2.1 Élőmunka igényes helyspecifikus termelő – szolgáltató tevékenységek fejlesztése	2.2 Mezőgazdasági termelésből való kilépés támogatása	2.3 Munkahelyteremtés a hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztatásának bővítésére	2.4 Helyi szükségletekhez igazodó közmunka jellegű programok a munka világába való visszatérés támogatására
• Munkaigényes mezőgazdasági, erdészeti, halászati, kézműipari tevékenységek fejlesztésének támogatása, • Településeken hiányzó szolgáltató tevékenységek fejlesztésének, működtetésének támogatása, • Kiveszőben lévő hiányszakmák és tevékenységek elsajátításának és ezekben új vállalkozás indításának támogatása felnőttek részére, • Szociális indíttatású non-profit vállalkozások, egyesületek közösségi célú foglalkoztatásainak támogatása, • Helyi fiatalok nyári és alkalmi foglalkoztatóinak, szakmai gyakorlati helyeinek támogatása,	• Felnőttképzések, átképzések igénybevételeinek támogatása a gazdálkodók között, • Mezőgazdasági területek értékesítésének támogatása hobbitevékenység céljaira, • Mezőgazdasági termőterületek erdősítésének támogatása tájbaillő fafajtákkal, • Vízjárta termőföldeken halas- és horgásztavak kialakításának támogatása, • Falusi turisztikai „attrakciókat” kínáló gazdálkodók tevékenységének és marketingjének támogatása,	• Tradicionális roma szakmák és tevékenységek végzésére alakuló, foglalkoztatást vállaló vállalkozások, szövetkezetek, egyesületek támogatása, • Fogyatékkal élők helyben történő foglalkoztatását vállaló vállalkozások, egyesületek támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők önfoglalkoztató vállalkozásainak gesztorállása tanácsadással, ennek támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők által előállított termékek értékesítését elősegítő marketing tevékenységek támogatása,	• Non-profit vállalkozás, egyesület létrehozásának és működtetésének támogatása önkormányzatok, intézményeik és az egyházak számára, • A munka világából kiszorult, vagy önhibájukból távozott aktívkorúak képességeihez igazodó településfejlesztő, környezetet rendben tartó tevékenységekre közvetlen önkormányzati támogatás nyújtása, • Pszichésen és fizikailag leépült aktívkorúak életmód rehabilitációjára vállalkozó szervezetek programjainak támogatása, • Szenvedélybetegek utógondozását célzó foglalkoztatási programok megvalósításának támogatása „önellátó” modellfarmok létesítésével, • Az inaktív népesség foglalkoztatása eredményeinek értékesülését segítő marketing szolgáltatások támogatása

3. Humánerőforrás – fejlesztés

3.1 Helyi oktatási-szakképzési kínálat és feltételek fejlesztése	3.2 Helyi egészségügyi és szociális szolgáltatások körének bővítése	3.3 Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztathatóságának javítása	3.4 Kulturális értékek és hagyományok, hitélet ápolása	3.5 Civil szervezetek, kezdeményezések, együttműködések segítése	3.6 A térségi, települési és személyes identitás és kohézió megerősítése
• Funkciójukban megszűnő iskolaép. oktatási-képzési célú haszn. támogatása, • Helyben hiányzó – életminőséget javító – szakmák elsajátításának tám. felnőttképzés keretében, • Önkormányzat oktatási intézmények hagyományőrzést és ápolást szolgáló kiegészítő felsz. beszerzési támogatása, • Helyi igényeket szolgáló felsőfokú képzési kínálat bővítése, feltételeinek javítása, • Térségi közoktatási, szak-és felnőttképzési együttműködés megteremtésének, javításának tám., Helyi kisebbségi nyelvek és kultúra oktatásának támogatása	• Eü alap-és szakellátó rendszer helyi igényeket szolgáló kiegészítő felszereltségének támogatása, • Szociális válságkezelésre vállalkozó társadalmi szervezetek támogatása, • Házi idősgondozásra, rehabilitációra helyben vállalkozó társadalmi szervezetek támogatása, • Egészségtudatosságra, megelőzésre vállalkozó társadalmi szervezetek támogatása, • Idősek, gyermekek napközbeni ellátásának, családsegítésnek a támogatása, • Szociális és egészségügyi információs, tanácsadó szolgáltatás tám.,	• Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők szak- és átképzésének támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők gyakorlati helyi (üzemi) képzésének támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők számára állás betöltésére felkészítő mentális tanácsadói, közvetítői szolgáltatás támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők munkába járási, munkásszállítási költségeinek támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők vállalkozóvá válásának támogatása,	• Kulturális (épített) örökség megőrzése, fenntartása, fejlesztése, • Természeti, tájképi és történeti örökség megőrzése és fejlesztése, • Hagyományörző egyesületek, csoportok fenntartása, • Hitéletet segítő, bemutató és támogató civil akciók, kezdeményezések felkarolása, • Kulturális értékek bemutatását, megismertetését szolgáló marketing programok, akciók támogatása,	• Zempléni civil szervezetek térség-település-és helyi társadalomfejlesztési programjainak támogatásával, • Zempléni Civil Fórum működésének segítése, • Határon átnyúló Zemplén térségi gazdasági-kulturális együttműködés támogatása, • Hármashatármenti interregionális önkormányzati és civil együttműködések segítése a programozás, rendezvények támogatásával,	• Zemplén térségi identitást és összefogást erősítő programok támogatása, • Települési együttműködést erősítő akciók, rendezvények támogatása, • Belső emberi kohéziót erősítő humán tréningek és akciók támogatása, • Fiatalok zempléni tudatának erősítése rendezvényekkel, fesztiválokkal, • Zempléni ingyenes kiadványok (újság, kalendárium) készítése és eljuttatása a térségi családoknak, • Zemplén múltjának és büszkeségeinek bemutatása nyomtatott és elektronikus kiadványokban, médiában,

4. Infrastruktúra – és szolgáltatás fejlesztés

4.1 Helyi közlekedési infrastruktúra minőségének javítása	4.2 Helyi vonalas infrastruktúra rendszerek felújítása, hiányzók kiépítése	4.3 Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők infrastrukturális életfeltételeinek javítása	4.4 Határátjárhatóság infrastrukturális és közlekedési feltételeinek megteremtése	4.5 Infrastrukturális rendszerek határon átvívelő kapcsolatainak megteremtése	4.6 Víziturizmus és hajózásképzés a Bodrogon és a Tiszán
• Falubuszok beszerzése, üzemeltetése, • Kerékpárutak építése az EuroVelo 11.-en, • Tömegközlekedési kisvállalkozások alapításának támogatása gpmű beszerzéssel, • Tömegközlekedési feltételek összehangolása, megállók és váróhelyek fejlesztése,	• Térségi ivóvízellátás minőségi fejlesztése, • Közút-mezőgazdasági út építések, felújítások, szélesítések, • Helyi szennyvíz, csapadékvíz elvezetés fejlesztése, záportározó, patakmeder kiépítés, • Kábeltv, internet szolgáltatások kiépítése az ellátatlan településeken,	• Középületek akadálymentesítése, • Roma közösségi házak kialakítása, • Romatelepek rendbetétele, fejlesztése, • Fogyatékkal élők személyszállítási szolgáltatásának fejlesztése,	• Tömegközlekedési (autóbusz), telefon, postai rendszerek közötti együttműködés feltételeinek vizsgálata, fejlesztése, • Határon átmenő autóbuszjáratok menetrendbe állításának, üzemeltetésének támogatása az ezt igénylő településeken, • Túraútvonalak, vízi- és kerékpárutak kialakítása a szlovák Zemplén irányába,	• Használton kívüli, meglévő utak, túra- és vízi utak rekonstrukciójának megtervezése, kijelölése, fejlesztése, • Energetikai és más közműrendszerek összekapcsolási lehetőségeinek megvizsgálása, • Egészségügyi ellátó rendszerek közötti együttműködés feltételeinek vizsgálata, megteremtésük kezdeményezése,	• Kikötő-és kempingfejlesztések, közmű-kiegészítések támogatása a folyóparti településeken, • Hajózási útvonalak, turistautak kijelölése, • Vízi turizmus és fuvarozás feltételeinek javítása, • Vízi járművek beszerzésének, helyi üzemeltetésének támogatása, • Vendéglátási-turisztikai célú vízi és vízparti beruházások támogatása, • Vízi turizmus marketingjének fejlesztése

5. Természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme, fenntartható hasznosítása

5.1 Helyi természeti értékek védelmének és (turisztikai) hasznosításuknak segítése	5.2 Helyi léptékű környezetvédelmi beruházások, programok kimunkálása és megvalósítása	5.3 Környezettudatos gazdálkodás- és vállalkozás fejlesztés	5.4 A környezettudatos szemléletű gazdálkodásra és életre nevelés kialakítása	5.5 Helyi katasztrófavédelmi kezdeményezések megvalósítása
• Látogatókezelési tervek elkészítése a tájvédelmi körzetekben, • Látogatóközpontok építészeti kialakítási és marketing terveinek elkészítése, • Helyi természeti értékek felmérése, megőrzésük megtervezése, • Természeti értékek megóvásának tudatosítása a helyi lakosság körében, • Helyi természeti értékek megismertetése, bemutatása a helyi, hazai és külföldi potenciális látogatók számára,	• Szelektív kommunális hulladékgyűjtés és feldolgozás támogatása az ellátatlan településeken, • Helyi kommunális hulladék alternatív hasznosításának és értékesítésének támogatása, • Folyók, patakok és partjaik, árterek megtisztítása és tisztántartása, • Illegális szemétkukák felszámolása, rekultiválása, • Méregraktárak, hajdani vegyszerkeverők, mai környezetszennyezők felkutatása, felmérése, megszüntetésük kezdeményezése	• Extenzív, külterjes gazdálkodás támogatása, • Vegyszerek használatát kiváltó, csökkentő új módszerek kidolgozásának, elterjesztésének támogatása, • Óshonos növények, állatok génmegőrzési tevékenységének támogatása, • Speciális élőhelyek, tisztások kialakításának támogatása az erdőkben, • Környezetterheléssel nem járó beruházások kiegészítő támogatása, • Környezettudatos vállalkozói beruházások kiegészítő támogatása, • Környezettudatosságra ösztönző vállalkozói kódex és szervezetek támogatása	• Környezeti értékek megőrzését szolgáló gazdálkodási ismeretek elterjesztése a gazdák és ipari vállalkozások körében, • Lakosság tájékoztatása, felvilágosítása a kommunális környezetterhelés csökkentésének módszereiről, • Kommunális hulladékok háztartáson belüli hagyományos hasznosításának ösztönzése, • Környezettudatos szemléletű képzés az óvodákban, általános és középiskolákban,	• Tűzoltó egyesület, polgárőrség megalapításának, felszerelésének támogatása, • Katasztrófavédelmi helyszínelő felkészülés anyagi és humán feltételeinek megteremtése, • Úttisztító, viharkárt felszámoló gépek, eszközök beszerzése, • Szükségszállások kialakításának támogatása, • Katasztrófavédelmi oktatás támogatása, • Riasztási, tájékoztatási rendszer kialakítása

6. Élhetőbb környezet kialakítása, térségi együttműködés támogatása, örökségvédelem

6.1 Helyben hiányzó alapszolgáltatások fejlesztése	6.2 Kulturális és szabadidős szolgáltatások fejlesztése	6.3 Helyi média fejlesztése	6.4 Szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása	6.5 Társadalmi tőke erősítése – konfliktuskezelés	6.6 Település-képet javító kisléptékű település-fejlesztés tám.	6.7 Helyi értékek és örökség feltárása, megőrzése és védelme
• Hiányzó (kis)települési közösségi és szolgáltató terek kialakítása, felújítása, • Tanyás, szorvány-térségek villamosítása, egyéb alapszolgáltatások kialakítása, • Szociális földprogram kiterjesztése, • Adminisztratív szolgáltatások kialakítása, • Kereskedelmi szolgáltatások kialakítása, • Kulturális, kommunikációs szolgáltatások, • Rekreációs és sport szolgáltatások fejlesztésének támogatása,	• Helyi kulturális fesztiválok megrendezésének, marketingjének támogatása, • Hobbiklubok, közművelődési és közösségi programok szervezése, működtetése, • Sportlétesítmények építése, fejlesztése, felújítása, • Sport és kulturális klubok, egyesületek, társulatok működtetésének támogatása,	• Lakossági tájékoztatás, kommunikációs szolgáltatások fejlesztése, • Helyi elektronikus és nyomtatott média eszközfejlesztése, • Új médiák kialakításának támogatása, • Nyomtatott és elektronikus hírlevél szerkesztése, kiadása, • Mozgóképes webkamerás rendszer kialakítása, beszerzése, üzemeltetése,	• Jelzőrendszeres házi segítségnyújtó szolgáltatások kiépítésének támogatása, • Szociális és egészségügyi ellátás elérését segítő szállítójárművek beszerzése, üzemeltetése, • Egészségügyi kezelés, szociális ellátás igénybevitelét segítő átmeneti szállás működtetése, • Kulturális rendezvényekre, előadásokra szervező és utazási szolgáltatás működtetése	• Roma-nem roma közös kulturális rendezvények szervezése egymás életmódjának, attitűdjének megismerésére, • A roma szegregáció elleni meggyőzést, nevelést szolgáló kulturális, ismeretterjesztő programok rendezésének támogatása, • Térségi bűnmegelőzési, tanácsadási programok, • Szociális földprogram keretében művelhető területek használatba adásának, közös eszközbeszerzéseinek támogatása, • A 20.sz.d-i történelmi múlt témáinak feldolgozását célzó kulturális tev-ek, rendezvények tám.	• Kistérségi decentrumok központjai építészeti-felújítási terveinek elkészítése, • Játsszóterek, faluközpontok kialakítása, • Helyi lakosság környezeti igényességének javítása versenyekkel, díjakkal, rendezvényekkel, parkosítással, • Közösségszervező terek felújítása, technikai feltételek fejlesztése, • Középületek felújítása, felszereltségük javítása, • Közvilágítás, díszkivilágítás fejlesztésének támogatása, parkosítás, • Parkolók, pihenőhelyek kialakítása,	• Legalább helyi védettségű természeti értékek őrzésének, védelmének támogatása, • Épített örökség védelmének, felújításának, fenntartható működtetésének támogatása, • Helyi kultúrát, történelmet feldolgozó, ápoló rendezvények, tevékenységek támogatása, • Helyi természeti és ember alkotta adottságok, értékek felkutatása, bemutatása és megőrzése,

4. A tájékoztatásra és a nyilvánosságra vonatkozó arculati elemek használata

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében támogatást nyert kedvezményezetteknek a tájékoztatásra és a nyilvánosságra vonatkozó rendelkezések értelmében, a támogatással megvalósított beruházáson és eszközein az 1974/2006/EK rendelet VI. melléklet 3.1. valamint a 4. pontja szerinti *szlogent és EU-logót*, valamint az *Új Magyarország Vidékfejlesztési Program logóját* fel kell tüntetni.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, illetve ennek hazai társfinanszírozásban a végrehajtását szolgáló Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében megvalósított minden fejlesztés, rendezvény kapcsán a következő *szlogent* kell használni. A szöveg betűtípusa Arial Bold.

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program logója a következő:

6.sz. ábra: AZ UMVP logója

forrás: Az UMVP Irányító Hatóság 59/2008. számú Közleménye

Továbbá szintén a tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó rendelkezések értelmében (a 23/2007. (IV. 17.) FVM rendelet 25. §. (3) és (4) bekezdés) a támogatással megvalósított beruházáson és eszközein a kedvezményezettnek kötelezettségük ún. *magyarázó táblát* elhelyezniük a támogatási kérelmük megvalósítási helyén.

A tábla célja: a lakosság tájékoztatása arról, hogy az Európai Unió és a Magyar Köztársaság által közösen finanszírozott projektet lát. A beruházás keretében vásárolt gépek, eszközök esetében, amennyiben tábla nem helyezhető el, azok felületére matricát kell elhelyezni ugyanolyan tartalommal.

A kihelyezendő tábla és matrica méretét úgy kell megválasztani, hogy mindenki számára jól látható, olvasható legyen (pl.: közút melletti beruházás esetén min. 4X2 m) A magyarázó tábla vagy matrica felületének minimum 25 %-át el kell foglalniuk az alábbi, kötelezően megjelenítendő elemeknek:

- európai lobogó (a rendeletben meghatározott grafikai előírások betartása mellett),
- a projekt tárgya, megnevezése,
- szlogen: „Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”,

- a Leader tengelyből finanszírozott projektek esetén a Leader program logója (az ÚMVP logó helyén)

Amennyiben az elnyert támogatás valamilyen szolgáltatás nyújtására irányul (pl. képzés, szaktanácsadás, konferencia és ezek plakátjain, meghívóin, programfüzeteiben, az esemény helyén a bejáratnál kiállított fogadó/üdvözlő tábláin, valamint a bemutatott prezentációk végén, egyéb kiadványokon, szórólapokon, szakmai tanulmányokban stb.), a kedvezményezettnek a projekt kapcsán megjelentetett összes írott / bemutatásra kiállított kiadványán kötelezően szerepeltetni kell a következőket:

- európai lobogó,
- ÚMVP logó,
- szlogen: „Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa” – az Európai Unió és a Magyar Köztársaság támogatásával.

7. sz. ábra: A megjelenítés elvárt módjai
forrás: ÚMVP Irányító Hatóságának 20/2007. (X. 26.) közleménye

A kedvezményezett a magyarázó táblát és matricát az üzemeltetési idő végéig köteles a támogatással megvalósított beruházáson, illetve annak megvalósítási helyén megjeleníteni.

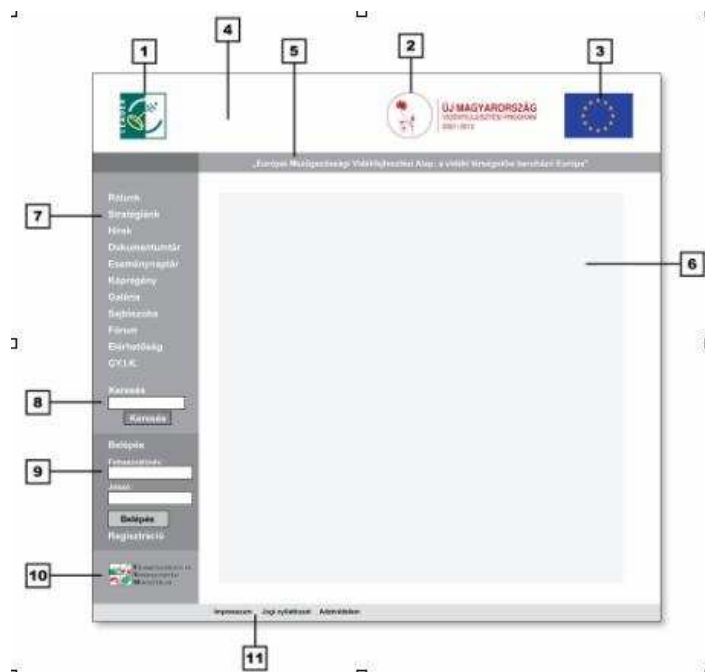
Turizmusnál: Az ügyfél köteles tagságot fenntartani turisztikai szakmai szervezetben és csatlakozni annak minősítési vagy promóciós rendszeréhez, így különösen területi, regionális, országos egyesülethez, szövetséghez, turisztikai termék, nemzetközi védjegy vagy minősítési rendszerhez.

Az elektronikus tájékoztatást, visszacsatolást szolgáló weboldal tartalmi és arculati elemei tekintetében az irányító hatósági rendelkezések mentén a következő megoldásokat alkalmazzuk egyesületünk esetében:

A LEADER Helyi Akciócsoportok weboldalai mind-mind egyedi megoldások, a helyi közösséggel kapcsolatos információk megosztó helyei, melyek szabadon szerkeszthetők, bizonyos szabályozott keretek között egyedileg tervezhetők. Tükrözik a LEADER Helyi Akciócsoportok sokféleségét, mivel a tartalmilag kötelező elemek szerepeltetése és az arculati szabályok figyelembevétele mellett szabad kezet ad a weboldal felépítésében.

Az ÚMVP központi weboldal (www.umvp.eu) - mint alapkoncepció - letisztult képi világában könnyű kiigazodni, egyértelmű iránymutatást ad a látogatónak, és a közösségeknek vizuális támogatást saját weboldalaik megszerkesztéséhez. Ehhez vizuálisan igazodó a LEADER Helyi Akciócsoportok saját weboldalai.

A helyi akciócsoportok saját weboldalainak arculati megkötései és elrendezési javaslata kapcsán az IH. a következőképpen rendelkezik:

8.sz. ábra: A LEADER akciócsoport weboldalra vonatkozó követelmények
forrás: Az ÚMVP Irányító Hatóság 59/2008. számú Közleménye

1. A LEADER Helyi Akciócsoport logója a weboldal vizuális központjában, a bal felső sarokban helyezkedik el. A látogató figyelme ebből a pontból indul ki, ez az oldal identitásának fontos eleme. Az Akciócsoport logó lehet a színes, vagy fekete illetve fehér változat. Ennek eldöntésére a weboldal egészének grafikai designját kell figyelembe venni. Amennyiben a fejléc rész (a logók sora) világos árnyalatú színezettségű, javarészt homogén felület, és a háttér nem tartalmaz részletgazdag grafikát vagy fotó háttérrel, úgy használjuk a logó standard, színes változatát. Amennyiben a fejléc részletgazdag fotót, grafikát tartalmaz, vagy sötétebb árnyalatú (középszürke tónusnál mélyebb), de jobbra homogén háttérszint, színátmenetet, abban az esetben az egyszínű fehér embléma javasolt. Vetett árnyék használata nem ajánlott.

Az EMVA keretében használt LEADER logó a következő:

9.sz. ábra: Az EMVA keretében Európában egységes LEADER logó
forrás: Az ÚMVP Irányító Hatóság 59/2008. számú Közleménye

A logó mérete az EU zászló és az ÚMVP logó magasságától függ; ezzel a két emblémával azonos magasságúnak kell lennie. Az Akciócsoport logó körül egy, a logó oldalhosszúságainak legalább harmadával megegyező méretű távolságra grafikai elem nem kerülhet, ezt a területet üresen kell hagyni.

2. Az ÚMVP logó a fejléc jobb oldalára kerül, arányosan a fejléc vertikálisan számított középső tengelyére. Az ÚMVP logó magassága minden esetben megegyezik az EU zászló és az Akciócsoport logó magasságával. Színhasználatban a helyi közösségek logójára vonatkozó színhasználati szabályok érvényesek. Az ÚMVP logóra klikkelve az ide linkelt www.umvp.eu weboldalra látogathatunk.

3. Az EU zászló a fejléc jobb felső sarkában, közvetlenül az ÚMVP logó mellett helyezkedik el. A zászló embléma mérete a weboldal (háttér nélküli frame) szélességének minimum 1/8-a. Magassága az ÚMVP logó magasságával egyezik meg, szélessége pedig ezzel arányosan változik.). A zászlóra klikkelve az ec.europa.eu weboldalra érhetünk.

4. A fejléc háttérének színét, tartalmát a LEADER Helyi Akciócsoportok weboldalának tervezésekor saját maga határozza meg, de javasolt kerülni a nagyon „témaidegen” fotó- illetve rajzos illusztrációkat.

5. Közvetlenül a fejléchez csatlakozik egy kiemelt sáv, mely az „Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki térségekbe beruházó Európa” mondatot kell, hogy tartalmazza. A fentiekben említett logófelhasználások után ez a negyedik elem, melynek szerepelnie kell a LEADER Helyi Akciócsoportok weblapjain.

6. A weboldal szöveges, információs felülete. Szabályozás nem korlátozza az itt megjelenő szöveges információ szerkezeti formáját. A könnyű olvashatóság szempontjából javasolt az Arial Regular betűtípus használata 13 pontos mérettel.

7. A LEADER Helyi Akciócsoportok weboldalainak az alábbi menüket kell tartalmazniuk (dőltbetűs rész opcionális):

- Rólunk (Az akciócsoportot alkotó települések felsorolása, rövid bemutatása, lehetőség szerint linkekkel a települési honlapokra),
- Stratégiánk (saját program ismertetése),
- Hírek (helyi hírek közzététele),
- *Dokumentumtár,*

- Eseménynaptár,
- Képregény („hogyan pályázzon?” képregény (letölthető majd az umvp.eu oldalról)),
- Galéria,
- *Sajtószoba*,
- Fórum,
- Elérhetőség (saját elérhetőségek feltüntetése, jogi személyiséggel rendelkező szervezet székhelye, vezető tisztségviselői, elérhetőségei, munkaszervezet munkatársai, elérhetőségei),
- GY.I.K.

A menüpontok elhelyezése javaslat, kivitelezése szabadon választott. Javasolt az egységes betűtípus használata (Helvetica Condensed, Arial).

8. A „Keresés” funkció opcionális.

9. Amennyiben az Akciócsoport weboldala regisztrációs lehetőséggel is ellátott, úgy lehetőség szerint a „Belépés/regisztráció” szekciót rakjuk a menüsor alá, vagy fölé. Így a felhasználó könnyebben rávezethető a regisztrációra és/vagy belépésre.

10. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium klikkelhető logója, mely a minisztérium www.fvm.hu linkre visz. Az FVM logó (letölthető a minisztérium weboldaláról) használata homogén háttér előtt ajánlott.

11. A lábjegyzetben az „Impresszum”, „Jogi nyilatkozat” és „Adatvédelem” apróbetűs linkjeinek elhelyezésére van mód.

A weboldalt 1024x768 pixeles képfelbontásra kell optimalizálni.

Egyesületünk weblapjának szerkesztését a fenti közlemény megjelenése előtt elkészítettük, ezért a cikk írásakor még nem minden részletében felelt meg az arculati követelményeknek, viszont a tájékoztatás ezen csatornájának minél előbbi elindítását fontosnak tartottuk, s a javításokat igyekszünk gyorsan elvégezni.

10.sz.ábra: A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület weblapjának címlapja

5. Zemplén érintett térségének fejlődését bemutató és tudatosító régiómarketing program.

A Zempléni Tájak LEADER Akciócsoport címmel rendelkező vidékfejlesztési egyesület ugyan nem kizárólagos „letéteményese” az általa lefedett térség régiómarketing programja aktualizálásának és megvalósításának, ám széles társadalmi bázisa és annak révén, hogy maga is kedvezményezettként benyújthat támogatási kérelmeket, lehetővé teszi számára, hogy a stratégiában már jelzett kapcsolódó megoldási javaslatokat realizálni is tudja.

A LEADER program fejlesztési eredményeinek arculati elemeken keresztüli bemutatása mellett természetesen a térség fejlődését statisztikákon, elemzéseken keresztül is vizsgálni és prezentálni szükséges, s az elért eredményeket a kommunikáció eszközeivel mind a régióon belül, mind a régióon kívül tudatosítani lehet és kell.

A régiómarketing program aktualizálása és egyes elemeinek megvalósítása érdekében frissíteni fogjuk az e tárgyban korábban készült és alkalmazott szakértői munkáinkat, hogy a jelen feladataihoz és lehetőségeihez igazodó, azzal adekvát program kerülhessen realizálásra.

Hivatkozások

LEADER Zöld Könyv - Magyarországi LEADER Közhasznú Egyesület, Budapest, 2007.

http://www.nfu.hu/kozossegi_kezdemenyezesek

Leader+ - <http://www.fvm.hu/doc/upload/200412/leader2004.pdf>

http://www.zemplen.hu/rva/hvi_elemei/letoltesek/TKCS_1_ules_Dr_Danko_Laszlo_eloadasa.pdf

Dankó L.: Leader Zemplénben - prezentáció az Eurorégiós Gazdanapok Szakmai Konferenciáján, Szerencs, 2008. június 7.

A Zempléni Tájak Helyi Vidékfejlesztési Stratégiája www.zrva.hu

ÚMVP Irányító Hatóságának 20/2007. (X. 26.) közleménye – www.fvm.hu

Az UMVP Irányító Hatóság 59/2008. számú Közleménye – www.fvm.hu

A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület honlapja – www.zemplenitajak.hu

Dankó L.: Zemplén térség public relations stratégiája – szakértői tanulmány, Zempléni RVA, Sátoraljaújhely, 1998.